View the original article

ВІЙНА

Агресор втрачає більше, ніж захоплює: як темпи просування армії РФ в Україні впали до мінімуму

Валентин Баришников Євген Легалов

02 листопада 2026, 20:29

У вересні Росія втратила більше території, ніж захопила (на 189 км² більше, за даними Black Bird Group)

Російська армія у вересні, за даними проєкту Black Bird Group, втратила на 189 квадратних кілометрів української території більше, ніж змогла захопити.

При цьому втрати збройних сил РФ, за даними українського командування, лише продовжують зростати й у жовтні перевищили 50 тисяч осіб убитими та пораненими.

Росія продовжує наступ в Україні, проте у вересні-жовтні вона втрачала не менше територій, ніж захоплювала, – насамперед у результаті операції українських сил на північ від Лимана (важливої для прикриття поясу фортець Донецької області з північного сходу).

За даними американського Інституту вивчення війни (ISW), у цьому районі було звільнено близько 277 квадратних кілометрів території, а судячи з карти консервативного українського проєкту **DeepState**, приблизно 175 квадратних кілометрів.

Незважаючи на відступ під Лиманом, Росія продовжує розширювати контроль над українською територією в інших районах – наразі це насамперед Добропілля, місто на північ від Покровська, яке є одним із ключових місць бойових дій на фронті – Росія намагається наблизитися до «поясу фортець» з південного заходу.

Території: -190

Місто Добропілля на мапі DeepState станом на 21 жовтня 2026 року

У цілому, однак, темпи просування російських військ в Україні за останні пів року впали до мінімальних: згідно з даними DeepState, з травня майже до кінця жовтня Росія захопила, відповідно, 14, 84, 38, 22, 52, 30 кв. км.

Це виглядає ще драматичніше у даних фінського проєкту **BlackBird**, згідно з якими території, захоплені Росією щомісяця, мали від'ємні значення: з травня по вересень це 82, -9, 106, 133, -190 кв. км.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Успіхи ЗСУ: три приклади того, як українська армія змінила підходи до ведення війни

Втрати: >43 000 на місяць

Росія щомісяця втрачає 43 тисячі людей, які загинули або отримали важкі поранення, заявив наприкінці вересня генеральний секретар НАТО **Марк Рютте.**

Bloomberg наводить оцінки неназваного високопоставленого представника командування сил НАТО, згідно з якими у вересні Росія втратила понад 50 тисяч військових, у тому числі 28 тисяч загиблих. Причина: Росія продовжує атакувати через «кілзони», насичені дронами, мінами та під артилерійським вогнем. Стверджується, що за цей же час українські сили втратили близько п'яти тисяч осіб.

▸ Оцінки українських втрат

Дані Bloomberg щодо російських втрат близькі до українських оцінок.

Судячи з даних Генерального штабу Збройних сил України, російські втрати, які минулої зими становили 30 тисяч загиблих і поранених на місяць, тепер наблизилися до позначки 50 тисяч на місяць.

За попередніми даними, у жовтні втрати будуть ще більшими. Генштаб ЗСУ оцінює безповоротні та санітарні втрати Росії за 30 днів у понад 52 тисячі осіб – це абсолютний рекорд за весь час повномасштабного вторгнення.

Французький дослідник **Клеман Молін** вважає, що зростання втрат є наслідком російських атак на Добропілля, яке російське командування вже оголосило захопленим і яке намагається взяти до настання зими, кидаючи на місто, як стверджує Молін, резерви чотирьох армій.

Український військовий аналітик **Костянтин Машовець** зазначає, що з кінця вересня російське командування організувало майже безперервне відправлення невеликих піхотних груп у бік Добропілля і продовжує перекидати туди

штурмовиків, незважаючи на втрати. Частину цих груп українські підрозділи виявляють і знищують ще на підходах.

За даними командувача Сил безпілотних систем ЗСУ **Роберта Бровді «Мадяра»**, на напрямку Добропілля за перші п'ять днів жовтня російська армія лише внаслідок дій підрозділів СБС втратила 1268 військовослужбовців убитими та пораненими – на 43% більше, ніж за той самий період вересня, і на 91% більше, ніж з 1 по 5 серпня.

Оцінки російських втрат зросли й за підрахунками Міноборони, які, за винятком кількох місяців на початку року, стабільно нижчі за дані Генштабу, оскільки включають лише перевірені втрати з **Delta** – системи контролю над полем бою, куди надходять усі дані з дронів.

Втрати російської армії у 2026 році

Місяць	Генштаб ЗСУ	Міністерство оборони України	МО, % від Генштабу
Січень	31 710	29 570	93
Лютий	26 090	27 313	105
Березень	31 960	35 351	111
Квітень	32 980	35 203	107
Травень	33 760	31 530	93
Червень	39 290	28 000	71
Липень	42 860	30 957	72
Серпень	42 020	30 246	72
Вересень	46 230	33 087	72
Усього	**326 900**	**281 257**	**86**

Таблиця: Радіо Свобода • Джерело: Генеральний штаб ЗСУ, Міністерство оборони України

Сили безпілотних систем України ведуть власну статистику, згідно з якою кількість російських втрат лише від ударів СБС зросла з 9 тисяч на місяць на початку року до 13,5 тисяч у вересні (включно з убитими російськими солдатами – від 4885 до 6453

на місяць). Ця статистика також міститься в системі Delta і включена до даних Міністерства оборони.

За неповний жовтень, за даними **Сил безпілотних систем**, російська армія втратила внаслідок ударів лише СБС 16,5 тисяч осіб, з них 7,7 тисячі – загиблими.

Втрати ЗС РФ у 2026 році за даними СБС

Місяць	Пораненими та вбитими	Вбитими	Частка вбитих
Січень	9 381	4 885	52%
Лютий	8 672	4 790	55%
Березень	10 513	5 216	50%
Квітень	10 581	4 876	46%
Травень	9 617	4 619	48%
Червень	9 866	4 720	48%
Липень	11 609	5 483	47%
Серпень	11 010	5 055	46%
Вересень	13 468	6 453	48%
Усього	**94 717**	**46 097**	**49%**

Таблиця: Радіо Свобода • Джерело: Сили безпілотних систем

▸ Як ЗСУ рахують російські втрати

Підрахунок російських втрат здійснюється також на основі російських джерел. Журналісти **Російської служби Бі-бі-сі** та **«Медіазони»** спільно з командою волонтерів ведуть іменний список загиблих, спираючись на повідомлення родичів, некрологи та відкриті дані про поховання.

До кінця жовтня встановили імена 285 023 загиблих російських військових.

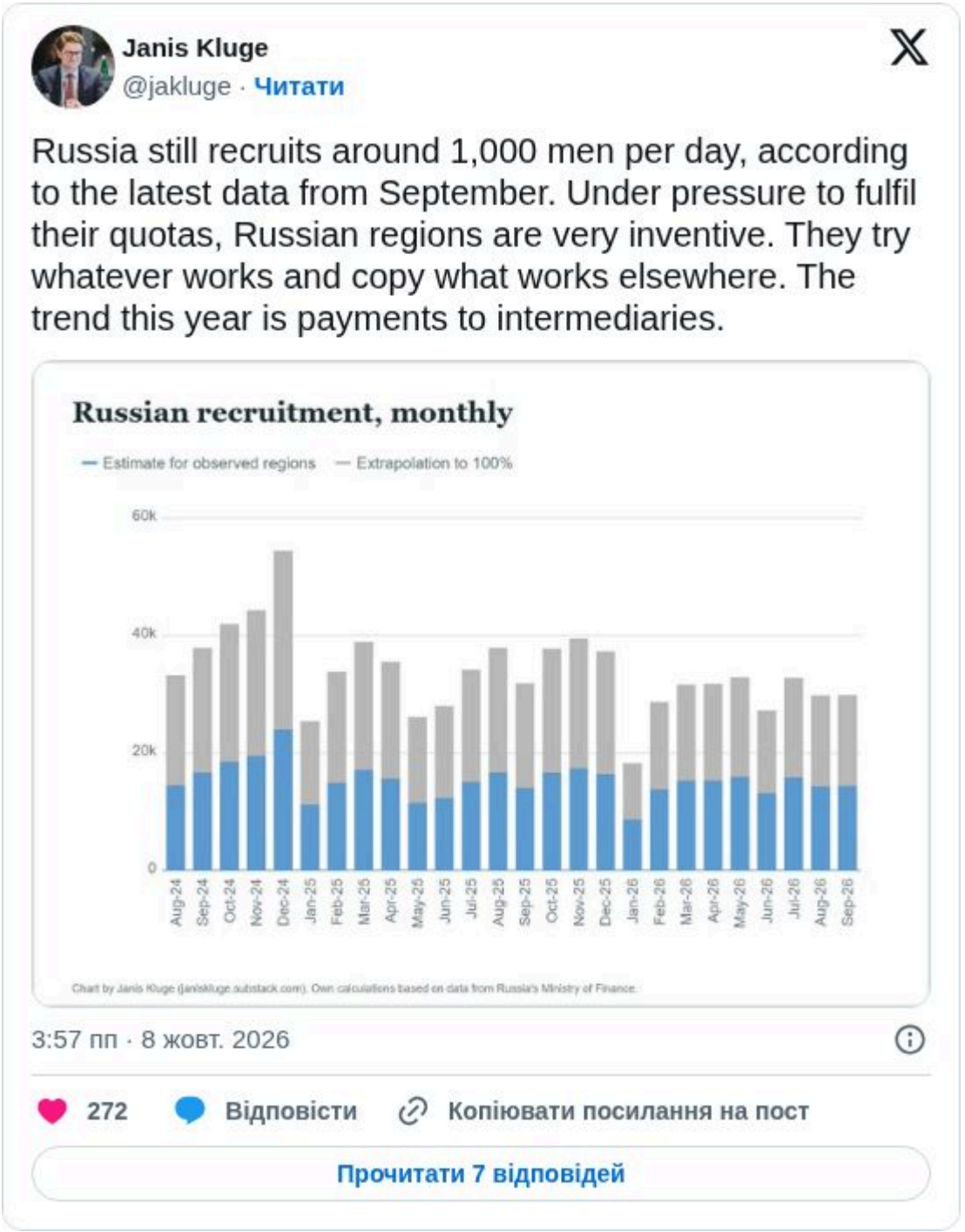
Дослідники наголошували, що це далеко не вичерпні дані, які надходять із затримкою. До 2025 року вони, однак, були дуже близькими до оцінок загиблих у дослідженні «Медузи» та «Медіазони» на основі реєстру спадкових справ та

судових рішень про визнання військовослужбовців загиблими. За цією оцінкою, до кінця 2025 року на війні загинули близько 352 тисяч російських військових.

Оцінки «Медузи» та «Медіазони» мали високу кореляцію з даними Генштабу ЗСУ. Це означає, що абсолютно різні методики оцінки російських втрат давали однакову динаміку (це не є підтвердженням достовірності даних ЗСУ: вони можуть бути системно завищені або занижені).

Вербування: <30 тисяч на місяць

Згідно з даними німецького економіста **Яніса Клюге**, який на основі російських бюджетних даних про виплати контрактникам оцінює масштаби вербування на війну в Україні, темпи набору в Росії є стабільними – близько тисячі осіб на день, але дещо нижчими за рівень минулого року. Так, у вересні було завербовано 29,9 тисячі осіб проти 31,9 тисячі роком раніше, а за перші три квартали – 263 тисячі нових контрактників проти 292 тисяч за той самий період минулого року.

Після першої хвилі часткової мобілізації у 2022 році, а потім і широкого залучення ув'язнених до війни, російська влада незабаром зосередилася на моделі вербування за гроші – як на тій, що найменше дратує суспільство, – і відтоді виплати за підписання контрактів зростали, щоб залучати все більше нових людей.

Однак зараз, як зазначає **«Сибір.Реалії» (проєкт Радіо Свобода)**, у багатьох регіонах виплати різко скоротили: у жовтні влада Петербурга зменшила одноразову виплату за укладення контракту в три з половиною рази – із 3,5 млн до 1 млн рублів. В інших російських регіонах виплати контрактникам теж зменшують. Одночасно місцева влада скорочує допомогу сім'ям військових, які загинули у війні проти України. У Саратовській області її планують скоротити вдесятеро, а в Оренбурзькій виплату в розмірі мільйона рублів скасували взагалі.

Про скорочення виплат пише й російський проурядовий політолог **Юрій Баранчик**. Він також звертає увагу на те, що російські регіони значно скорочують виплати сім'ям загиблих військовослужбовців, але уточнює, що йдеться лише про регіональну допомогу, яка доповнює федеральні та відомчі виплати:

> *«Регіони стикаються з матеріальною дилемою: виплачувати компенсації загиблим, які, звісно, вже не можуть продовжувати службу, чи витрачати кошти на залучення нових контрактників до Міністерства оборони. І, судячи з усього,* вибір зроблено на користь залучення нових контрактників*, потік яких, за деякими даними, останнім часом зменшився».*

Клюге в інтерв'ю Радіо Свобода зазначає, що в деяких регіонах виплати, дійсно, скорочуються, проте в більшості суб'єктів їхній розмір залишається незмінним, а десь навіть збільшується. У середньому спостерігається незначне зниження; подібна тенденція була помітна й минулого року, що, найімовірніше, було пов'язано із завершенням бюджетного циклу. Можливо, деякі регіони вже близькі до виконання річної квоти з набору особового складу, тому їм немає сенсу витрачати кошти на залучення людей понад встановлений план, припускає Клюге, і зазначає, що очікує нового зростання виплат на початку наступного року, коли нові контракти почнуть зараховуватися до наступного звітного періоду.

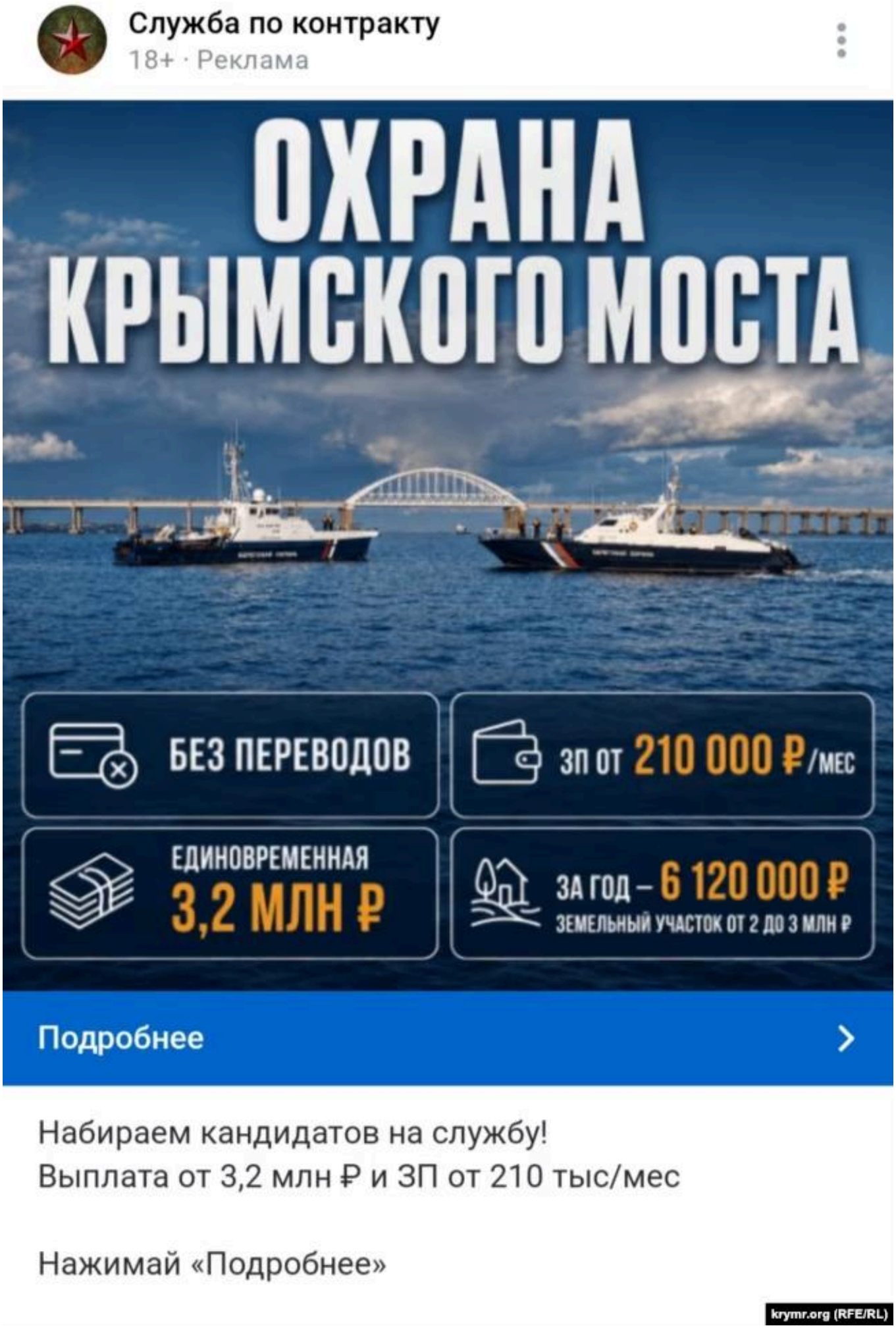

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Немає пального, роботи, грошей. І чоловіків». Як «СВО» вдарила по віддалених районах Сибіру

І Клюге, і «Сибір.Реалії» звертають увагу на інститут посередників та професійних вербувальників, що набирає обертів, на яких перенаправляють грошові потоки – очевидно, розраховуючи, що вони знайдуть людей, яких проста реклама не спонукала укласти контракт.

Це процвітаючий бізнес. **«Верстка»** повідомляє, що через високу конкуренцію та перенасичення рекламою про військову службу вербувальники у пошуках нових контрактників почали скуповувати бази телефонних номерів, до яких потрапляють чоловіки, які відвідували сайти «про «СВО» , зверталися до мікрофінансових організацій або опинилися у списках боржників. Стверджується, що маркетингові агентства виставляють контакти на продаж військовим рекрутерам.

Реклама тилової служби в армії РФ. Соцмережа «ВКонтакте», 16 липня 2026 року

Клюге вважає, що посередники відіграють значну і дедалі більшу роль, однак ситуація суттєво відрізняється від регіону до регіону.

Після вересневих виборів до Держдуми з'являється дедалі більше повідомлень про розсилання повісток військкоматами, насильницькі затримання та примус до укладання контрактів: про такі випадки повідомляється щонайменше у 33 російських регіонах та в окупованому Росією українському Криму. Під час набору до війська влада дедалі частіше вдається до примусу замість залучення людей великими виплатами. За словами директора правозахисної групи **«Громадянин. Армія. Право» Сергія Кривенка**, примусове вербування поступово охоплює дедалі більше категорій людей; до групи ризику входять боржники, люди з проблемами зі здоров'ям та інші вразливі групи.

> *«Коло примусового вербування постійно розширюється, оскільки набір за рахунок виплат не завжди забезпечує необхідну кількість людей. Тепер чоловіків можуть хапати прямо на вулиці й різними способами примушувати підписати контракт»,* – каже він.

Крім того, російська влада розширила масштаби вербування найманців в Африці, зосередившись на країнах із низьким рівнем доходів та слабкими демократичними інститутами, зазначає Bloomberg.

Після того, як влада Кенії та ПАР спробувала обмежити вербування своїх громадян, російські вербувальники переорієнтувалися на Бурунді, Зімбабве, Сьєрра-Леоне, Демократичну Республіку Конго, Судан і Камерун, а також почали набирати громадян Мадагаскару, де після приходу до влади військових зміцніли зв'язки з Москвою.

Так, з січня по вересень 2026 року Росія завербувала 699 громадян Бурунді проти 30 за весь 2025 рік, а кількість завербованих із Зімбабве зросла до 530 осіб, порівняно з 65 роком раніше, пише Bloomberg.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Африканський найманець загинув у війні проти України. Його родина не може повернути його останки

Дефіцит: 36 тисяч?

Військовий аналітик **Майкл Кофман** у розмові з Радіо Свобода підтверджує, що російські втрати протягом кількох місяців поспіль, ймовірно, перевищують набір, але застерігає: це не дає підстав говорити про значне скорочення російського угруповання в Україні, а тим більше – російської армії загалом. Він також нагадує, що російські втрати мають сезонний характер і зазвичай зростають восени та взимку, а навесні й влітку зменшуються, тому дисбаланс із темпами набору може зникнути.

За оцінкою Кофмана, Росія може щомісяця набирати від 32 до 34 тисяч осіб, а втрачати в середньому від 35 до 38 тисяч військовослужбовців, які загинули або отримали важкі поранення, – у співвідношенні 60 до 40. Таким чином щорічний дефіцит може за рік сягнути 36 тисяч осіб і становити 5% від усього російського угруповання в Україні, яке оцінюють приблизно в 700 тисяч військовослужбовців.

> *«Це помітно, але все ж мова йде про п'ять відсотків»,* – каже Кофман.

Співзасновник OSINT-проєкту Black Bird Group та запрошений науковий співробітник «Атлантичної ради» **Джон Гелін** у розмові з Радіо Свобода також припускає, що російські втрати наразі перевищують набір. Масштаб цього дефіциту залишається предметом дискусії: за його оцінкою, за підсумками року Росії може не вистачити від кількох тисяч до десятків тисяч осіб, щоб повністю компенсувати втрати.

Аналітик припускає, що Росія щомісяця втрачає близько 15 тисяч осіб, які загинули, та ще 15–20 тисяч – внаслідок інших безповоротних втрат, зокрема поранень, після яких неможливо повернутися до лав збройних сил, та звільнень за станом здоров'я.

При цьому, зазначає він, показники, оприлюднені Генштабом ЗСУ, важко інтерпретувати: невідомо, яка частка врахованих поранених згодом повертається на службу. Можливе й повторне включення до статистики військовослужбовців, які отримували поранення кілька разів.

Головним наслідком потенційного дефіциту Майкл Кофман вважає не стільки скорочення загальної чисельності російського угруповання в Україні, скільки дисбаланси всередині військ – насамперед нестачу піхоти, здатної виконувати штурмові завдання. За його словами, з 2025 року Росія фактично не може нарощувати угруповання і змушена зосередитися на заповненні втрат:

> *«Люди уявляють це як таблицю в Excel. Але якщо за місяць ти втратив 34 тисячі осіб і набрав 34 тисячі, це не означає, що ти втратив 34 тисячі піхотинців і отримав натомість 34 тисячі піхотинців, а кожному підрозділу дісталося стільки піхоти, скільки йому потрібно».*

Джон Гелін зазначає, що російське командування поповнює втрати піхоти, перекидаючи на передову військовослужбовців ракетних військ, військової поліції та тилових підрозділів:

> «Вони намагаються переводити особовий склад з однієї категорії в іншу, *щоб якось компенсувати втрати піхоти».*

Гелін припускає, що накопичені втрати вже можуть заважати російським підрозділам утримувати позиції. За його словами, регіони забезпечують поповненням свої військові округи: якщо набір перевищує потреби, в окрузі формується резерв. Так, Центральний військовий округ (ЦВО) раніше мав великий запас особового складу, що дозволяло задіювати його частини на найважчих ділянках фронту. Зі скороченням набору поповнювати такі підрозділи стає складніше. Можливим проявом цієї проблеми Гелін вважає успіх української операції **«Вівальді»**: на Лиманському напрямку, де діють, зокрема, частини ЦВО, ЗСУ відвоювали майже 300 квадратних кілометрів території.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Вони не звикли, що полюють на них»: як операція «Вівальді» зірвала плани Росії на Донбасі

При цьому, зазначає Гелін, Росія зберігає можливість перерозподілити навантаження: підрозділи Ленінградського та Московського військових округів раніше використовувалися менш інтенсивно, ніж частини деяких інших округів. Їхня більш активна участь означала б перенесення втрат і навантаження з набору на Москву та Петербург – політичний крок, на який російське командування досі йшло неохоче.

Ще одним можливим варіантом розвитку подій Гелін називає фінансування набору в інших регіонах за рахунок Москви та Петербурга – це могло б дозволити владі уникнути небажаних ризиків, але не вирішило б проблему якості поповнення. За оцінкою Геліна, Росія вже використала значну частину ресурсу, який найбільше підходить для служби, – здорових і готових воювати людей віком від 30 до 40 років,

– і тепер змушена частіше набирати людей старшого віку або з проблемами зі здоров'ям:

> *«Я не кажу, що в Росії кадрова криза; можливо, це було б занадто категоричним твердженням. Але очевидно, що вона стикається з обмеженнями та наслідками трьох років практично безперервних наступальних дій».*

Продовжувати війну в попередньому режимі стає дедалі складніше, а простих способів зробити рекрутингову кампанію ефективнішою Гелін не бачить. За його словами, російське просування цього року практично зупинилося, і масштаби захоплення територій вже не можна порівняти з попередніми роками, але очікувати обвалу російського фронту, подібного до того, що стався під час українського контрнаступу в Харківській області у 2022 році, не варто: зараз Росія має в Україні значно більше угруповання.

Майкл Кофман визнає, що під час війни на виснаження важливою є здатність поповнювати чисельність армії, але наголошує, що зараз неможливо «зосереджуватися виключно на тактичному рівні й ігнорувати те, що наразі головною проблемою України є російська кампанія з нанесення ударів у глибині країни». А для України, у свою чергу, зазначає Кофман, критичне значення мають далекі високоточні удари по Росії для виснаження її ресурсів та економічної спроможності продовжувати війну.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Удари по НПЗ у Росії: Зеленський повторив готовність України їх припинити і назвав альтернативну умову

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Самотній Лавров і обережний Рубіо. Підсумки зустрічі міністрів G20 в Атланті

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Чи можуть житло, яке не має власників, передавати переселенцям?

Євген Легалов

Журналіст. Випускник факультету соціальних наук Карлового університету в Празі. Співпрацює з Російською редакцією Радіо Свобода з 2022 року

Україна | Світ | Політика | Суспільство | Війна | Вибір редакції: світ

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.